

NÅR BARE DET KOMMER FRA HJERTET

Aarhus Teater · Studio

14. september - 14. oktober 1995

NÅR BARE DET KOMMER FRA HJERTET

Af Erling Jepsen

Isenesættelse: Kirsten Peuliche

Scenografi: Kirsten Thomsen

Lysdesign: Peder Jacobsen

Lyddesign: Kurt Bøje

Medvirkende

Tage Peter Reichhardt

Linda Ellen Hillingsø

Elna Merete Voldstedlund

Urpremiere 14. september 1995

en Vækstbus produktion

Forestillingsleder:

Suffli:

Sceneansvarlige:

Afvikling lys/lyd:

Kostumer:

Kostumiere:

Frisør:

Teatermaler:

Rekvisitører:

Speciel tak til:

Urpremiere:

Teaterforlag:

Trine Tue

Hanne W. Clausen

Bent Jensen, Børge Christiansen

og Kjeld Kjær Jørgensen

Peder Jacobsen/Kurt Bøje

Henny Andersen

Hanne Gissel, Mehmet Hilmi

Britta Nygaard

Anne-Marie Kjær

Viggo Bay, Steen Jonassen

Hother Bøndorff

Aarhus Teater Studio

14. september 1995

Danske Dramatikere

Chef lysdesigner:

Chef lys/lyd:

Scenemester:

Overregissør:

Teknisk chef:

Projektleder Væksthuset:

Markedsføringschef:

Teaterchef:

Foto fra afsluttende prøver:

Programredaktion:

Plakat og program layout:

Tryk:

Niels Emil Larsen

Jens Ravn

Kai Johansen

Steen Boutrup

Jørn Walsøe

Carsten Holst

Leif Due

Palle Jul Jørgensen

Jan Jul

Jørgen Heiner og Leif Due

Smidstrup Grafisk Bureau

C.C. Print ApS 92

<i>Forestillingens varighed:</i>	Ca. 2 timer inkl. pause
----------------------------------	-------------------------

Hovedsponsor for Aarhus Teater: House of Prince

Tage og Linda

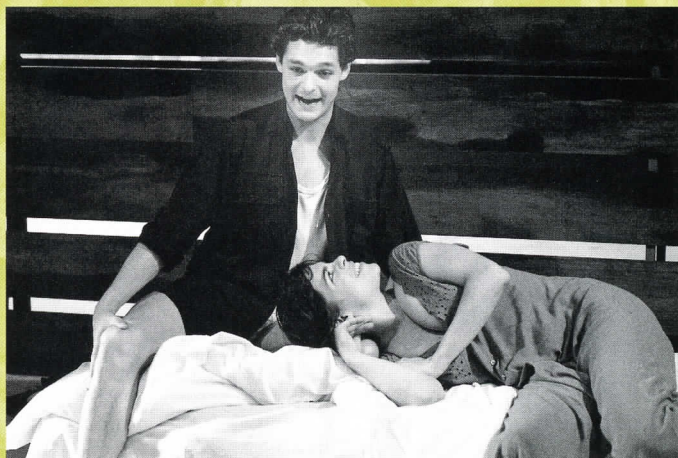
sponsor for Væksthuset

*Kære publikum!
vi har her et moderne eventyr
om kærlighed
og fordomme
og livets meningsfulde meningsløshed*

*vi har 2 kvinder, 1 mand og hans lade
handlingen udspilles indeni
udenfor
og rundt omkring laden
vi vender og drejer
belyser og afsøger
for at fortælle eventyret
om Elna, Linda og Tage
og
når bare det kommer fra hjertet
– så kan miraklet ske*

Rigtig god fornøjelse!

*Kirsten & Kirsten
Peuliche Thomsen
Instruktør Scenograf*

Elna

OM TILBLIVELSEN AF MIT SKUESPIL NÅR BARE DET KOMMER FRA HJERTET

Af Erling Jepsen

Som 16-årig drømte jeg en nat om en lade, der lå midt på en mark. Der lød musik og spredte klapsalver fra laden, som var der et cirkus derinde. Jeg nærmede mig den i bare tæer og åbnede nysgerrigt porten. I det samme tav musikken, og laden viste sig at være tom! Da jeg lukkede porten igen udefra, fortsatte musikken fra det sted, den var kommet til. Og nu følte jeg det, som om jeg med lysende klarhed forstod alting, og jeg sagde "aha". Hvad jeg havde forstået fremgik ikke, eller jeg kan ikke huske det.

Dengang boede jeg hos mine forældre i Gram i Sønderjylland, og jeg kørte hver dag 30 kilometer med bus til Haderslev, hvor jeg gik i gymnasiet. På denne strækning passerede jeg to gange daglig en ladebygning som den i min drøm. Den var stor og rød og lå så underligt ubrugt hen. Der blev sået, høstet og pløjet rundt om den, og der var ingen sti hen til porten.

Senere i drømmen stod en lang kø af mennesker foran laden, en kø som nåede jorden rundt. Det var japanere, negere, ja, de var fra hele

verden. Mens jeg så på, gik den forreste i køen hen og åbnede porten, og musikken forsvandt. Han så ind i laden, som var tom, lukkede porten udefra, og musikken fortsatte. Og så sagde han "aha", lissom jeg havde sagt, og gik bort med et afklaret og lykkeligt udtryk i ansigtet! Lidt efter gik den næste i køen hen og åbnede porten, så ind i laden osv., og sådan blev det ved og ved...

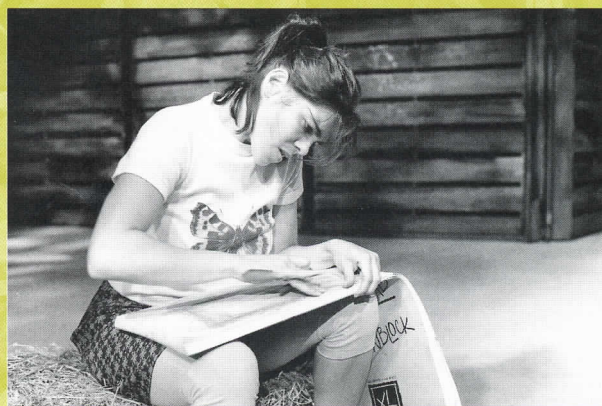
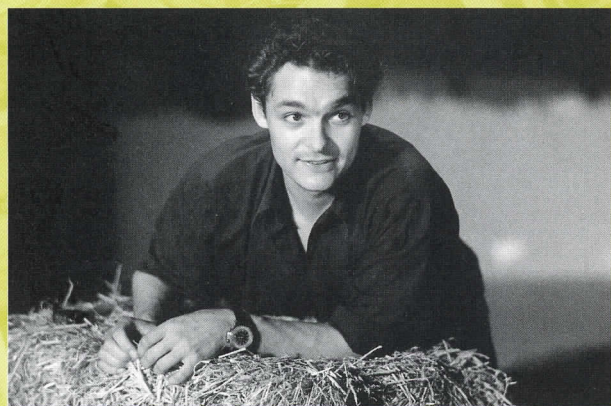
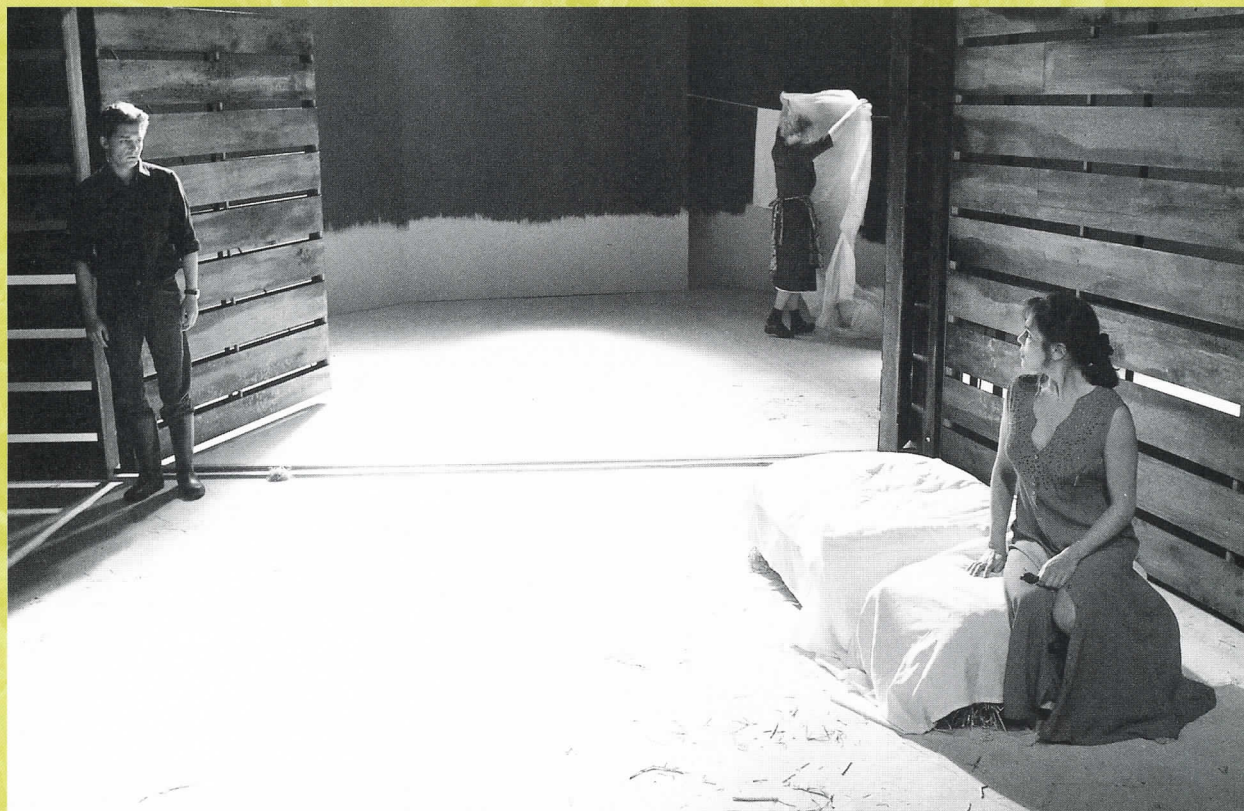
Jeg har fortalt drømmen til mange, jeg har fået mange udlægninger, og jeg har selv haft adskillige. Men jeg har alligevel ikke kunnet slippe den, jeg har ikke kunnet blive færdig med den. Fra jeg blev dramatisker, har jeg ønsket, jeg kunne finde anvendelse for den i et skuespil.

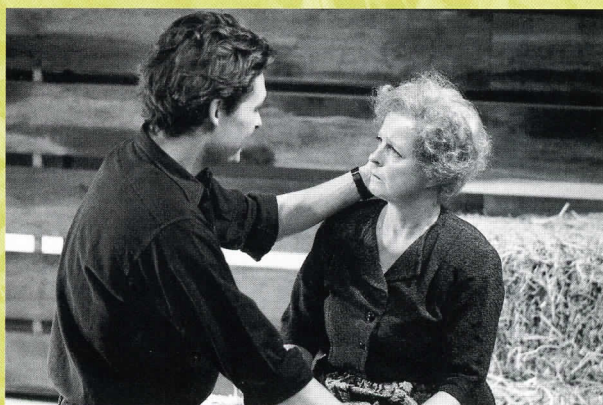
I 1992, ca. 20 år efter, skrev jeg på en monolog til Teatret Svalegangen i Århus, en monolog som udgjorde en del af et stykke, der var skrevet af flere forfattere. Jeg opfandt her til en person som stod med en spade i et hjørne af en have og ventede på en muldvarp. Det var en yngre mand som havde lært kunsten at fange muldvarpe af sin far, og nu var familiens staudebed

truet (af muldvarpeskuddene). Når denne mand indviede publikum i muldvarpejagtens mysterier, kom han, uden selv at vide af det, til at tale om meget mere end muldvarpejagt. Hans verden var så begrænset, så lille om man vil, at den blev stor. Hans naivitet var grænseoverskridende, ja, tangerede genialitet.

Jeg fik lyst til at arbejde videre med denne person. Jeg kunne forestille mig ham som en ung landmand, der pløjer rundt om en stor, rød lade, som ligger tom og ubrugt hen – for det har den altid gjort, både i hans fars og farfars tid. Først da en udenforstående stiller spørgsmålstegn ved den dybere mening med dette, ser han, at laden er tom.

I mit arbejde med dette nye stykke blev den udenforstående til en kvinde, som havde haft min drøm, og som ønskede at finde anvendelse for den – ikke i et skuespil, men i et maleri. Hun sidder og maler hans lade, han står og kigger på og stiller tosse-kloge spørgsmål, sådan skulle det starte. Og sådan starter det.

EN FIFFIG FORFØRER

af Jesper Bergmann

“Forfatterens opgave er at lyve. En historie bliver til ved at man lyver. Men ikke om hvad som helst! Løgnen skal være interessant. Den skal overdrive, for at gøre noget overrigtigt.”

Ordene er Erling Jepsens i en radioudsendelse på DRs program 1 for fire år siden – en hel lille programerklæring for den forfatter, som er sin generations mest spillede dramatiker. Det er blevet til intet mindre end 25 opførte skuespil, radio- og TV-spil siden debuten *Kiks med kniv og gaffel* i Radioteatret i 1977. Den nu knapt 40-årige Jepsen er et efterspurgt navn, og intet tyder på, at strømmen af manuskripter fra Jepsens skrivestue på Amager i København er aftagende.

Erling Jepsen holder af løgnen – den form for løgn som skaber klarhed. Og han elsker den overdrivelse, der kan gøre en sag tydelig. Men som alle historiefortællere ved han, at hvis en løgn eller en overdrivelse skal være interessant, så skal den også være troværdig. Og dramatikeren Jepsen er meget omhyggelig med netop troværdigheden. Som digter er han en professionel lystløgner, men ikke af den pågående type,

der smider publikum hovedkulds ud i usandsynlige og måske vanskeligt tilgængelige historier. Tværtimod.

Erling Jepsen sniger sig ind på os under en maske af venlig tilforlædighed. Han bygger med stor omhu sine historier op på en hverdagsrealistisk facon, for så lidt efter lidt at lede os ud i større og gerne farlige lidenskaber. Jepsens hang til overdrivelser kan føre til noget grotesk, men altid orkestreret således, at personer og historie forbliver psykologisk troværdige.

Erling Jepsen er vokset op i Gram i Sønderjylland, hvor forældrene drev en lille, betrængt købmandsbutik. Efter studentereksamen fra gymnasiet i Haderslev tog Jepsen til København og begyndte at læse litteratur – men holdt hurtigt op for at komme til at skrive. Hans succesfulde debut som 21-årig i 1977 med det prisbelønnede radiospil *Kiks med kniv og gaffel* førte ham hurtigt over i TV-teatret. I 1981 kom det første af en lang række TV-spil, *Polledreng vender hjem*. Anmelderne var begejstrede. En af dem, Ekstra Bladets Knud Schønberg, skrev:

“Ikke siden den unge Panduro – jeg mener det alvorligt, der er noget

at leve op til – har komikken været brugt på den måde, som kirurgens kniv.”

Sammenligningen med Panduro dukkede op i anmeldelser og avisomtaler gennem flere år – og det var i første omgang smigrende for den unge forfatter, men efterhånden blev det til et moment af irritation. Naturligt nok, for Jepsens ærinde er meget forskelligt fra Panduros. Hvor Panduro i sine store TV-spil uendeligt fintmærkende registrerede de små forskydninger hos en københavnsk højere middelklasse, er Jepsens verden helt anderledes drastisk. Hos Jepsen har de menneskelige drifter og lidenskaber en meget mere voldsom konsekvens. Der er, især i begyndelsen af Jepsens forfatterskab, en stærk tone af desperation.

Når man læser avisinterviews med den unge Erling Jepsen fra begyndelsen af 80'erne går et ord igen: ensomhed. “Ensomhedens panik er min inspiration” hedder det ét sted. Set i bakspejlet er det ikke underligt, at den unge sønderjyde, der trådte ind på det københavnske parnas i slutningen af 70'erne, har følt sig ensom. Når man ser på den lange række af stykker fra Jepsens

hånd, får man indtryk af en vældig vilje til at berette om dét, som vi ellers ikke gerne berører. Der er lidenskaber og drifter på spil, som man sjældent nærmer sig, fordi de ikke hører til vores almindeligt vedtagne billede af livet. Jepsen måtte bruge dramatikken som kanal for at tale om det forbudte, som trængte sig på for ham. Og det har han gjort siden, med en stadig større professionel dygtighed.

Man siger, at enhver god fortæller forfører sit publikum – i så fald er Erling Jepsen en fiffig og fordækt forfører. Han har sin egen metode, og spørger man ham, taler han gerne om den – med et fornøjet glimt i øjnene: I næsten alle sine stykker begynder han med et roligt billede af en almindelig dansk hverdag. Derfra tager han os ved hånden og leder os stilfærdigt afsted gennem historien. Vi aner ikke, hvor fortællingen tager os hen, og vi skal ikke gennemskue, hvordan han bærer sig ad. Vi kender ikke rejsens mål, men vi føler os trygge, skønt hensigten – siger Jepsen med et gavtyvesmil – i virkeligheden er at bringe os ud på en spejlglat isflage!

Bagefter, når forestillingen er slut, ved vi næppe, hvornår underlaget begyndte at blive glat. Vi spekulerer på, hvornår personerne i stykket begyndte at handle 'mærkeligt'. Hvad skete der, da historien gled væk fra det, som vi plejer at betragte som 'almindeligt' og 'normalt'?

Det spørgsmål er vi – når Jepsens dramatiske forførelseskunst virker bedst – helt og aldeles ude af stand til at besvare. Da godter Erling Jepsen sig, for så er det lykkedes ham at få os med på sit billede af livet. Så har han haft held til at overbevise os om, at vi alle gemmer på kræfter, som ikke rummes i vores sædvanlige og konventionelle livsopfattelse.

Groft sagt kan hele Jepsens forfatterskab deles i to. I en række stykker behandler han familien, og da er Jepsens syn mørkt. Han fortæller om destruktive drifter mellem forældre og barn.

Familie-temaet slog han an allerede i det første TV-spil, *Polledreng kommer hjem*, hvor en voksen søn besøger sine forældre for første gang i ti år. Familiebilledet begynder hurtigt at lugte råddent. Der er en underlig glæde i forældrenes stemme, når de taler om dengang de sad i deres lille søns soveværelse, mens han var alvorligt angrebet af mæslinger. Mens minderne vælter frem, serveres middagen, og da den voksne søn får et skarpt glasskår i munden, får man en ubehagelig mistanke om, at moren bevidst har puttet det ned i hans tallerken – og resten af stykket bekræfter mistanken. Forældrenes hævn på deres voksne søn får uanedte dimensioner – og en dødelig udgang. Med denne desperation behandlede den unge Jepsen det familietema, som er gået

igen i mange af hans senere stykker. Han fortæller ikke længere om familien med samme groteske energi – men desperationen er grundlæggende den samme.

Den anden linje i forfatterskabet er kærlighedsskildringerne, usædvanlige billeder af kærligheden. Som i TV-spillet *Lokkeren* fra 1991, hvor Jepsen fortæller om en smuk og heftigt voksende kærlighed med klare seksuelle overtoner mellem en 30-årig kvinde og en fem-årig dreng. Her er Erling Jepsen en mild overtaler, en budbringer med et positivt budskab om, at vore hemmelige lyster, dem som vi mistænker for det værste, er tilladelige.

Aftenens forestilling *Når bare det kommer fra hjertet* hører til de sidstnævnte stykker. Titlen kommer fra et Morten Korch-interview, og fra begyndelsen er der en stemning, som godt kunne minde om den fynske skønmalende fortæller. Men så udvikler historien sig med Jepsen'ske overdrivelser og løgne til et helt andet billede af kærligheden. Det er op til Dem som tilskuer at bedømme, om den løgn er interessant og om overdrivelsen er troværdig. Hvis De undervejs synes, at fortællingen forfører Dem, og hvis det måske begynder at føles lidt varmt i stolesædet – så kig ned på gulvet. Dernede sidder Erling Jepsen med en æske tændstikker, venligt og med et smil, som ligner en gavtyvs.

Jesper Bergmann er dramaturg ved Radioteatret

ERLING JEPSEN

1977	Debut med <i>Kiks med kniv og gaffel</i> (Radioteatret)
Tildelt Radiospilprisen	1990	<i>Undulaterne</i> (Radioteatret)
<i>Med dame på og hele lortet</i> (Café Teatret)
1981	<i>Polledreng kommer hjem</i> (DR TV)	1991	<i>Næste år bliver øllet bedre</i> (Bådteatret)
<i>Manden som ville lære kunsten at sprælle</i> (Radioteatret)
1982	<i>Næste weekend</i> (DR TV)		<i>Lokkeren</i> (DR TV)
1983	<i>Hekseskud</i> (DR TV)	1992	<i>Elskende i et fodgængerfelt</i> (Hippodromen)
<i>Tasketyven og kammertonen</i> (Radioteatret)
1984	<i>Løbetid</i> (Radioteatret)	1993	<i>Ottetusind C – 1. del</i> (s.m. Kaj Nissen og Charlotte Strandgaard) (Svalegangen)
1985	<i>Havens elsker</i> (Bådteatret)
<i>Måske imorgen</i> (DR TV – i 9 afsnit)	1994	<i>En kærlig omstigning</i> (DR TV)
1986	<i>Strengt fortroligt</i> (Odense Teater)	1995	<i>Når bare det kommer fra hjertet</i> (Aarhus Teater)
1987	<i>En farlig mand</i> (Café Teatret)		
1989	<i>Fjender</i> (Dr. Dante)
<i>Et kys er ingenting – på en bænk i belvede</i> (Skifteholdet)
Tildelt rejselegat		

